

۱- اگر دیوار خانه‌ای خراب شود و زیبایی به اموال عابرین وارد گردد، کدام گزینه در مورد مسئولیت مالک دیوار به جبران خسارت صحیح است؟

- ۱) مالک مسئول جبران خسارت است مگر این که اثبات کند خرابی دیوار ناشی از تقصیر او نبوده است.
  - ۲) اگر مالک استطاعت مالی تعمیر دیوار را نداشته باشد، در هیچ حالتی مسئول جبران خسارت نیست.
  - ۳) زیان دیده وقتی مستحق دریافت خسارت است که اثبات شود خرابی دیوار ناشی از تقصیر مالک بوده است.
  - ۴) اگر دیوار متعلق به صغیر خراب شود، مسئولیت جبران خسارت بر عهده سرپرست صغیر و خود صغیر است.
- ۲- شخصی که ترمز اتومبیلش در سرایشی از کار افتاده است، برای برخورد نکردن با عابرین به نرده‌های چوبی ملک مجاور خیابان آسیب می‌رساند. کدام گزینه در مورد مسئولیت وی به جبران خسارت مالک صحیح است؟

- ۱) ضامن نیست زیرا مضطر است.
  - ۲) ضامن است.
  - ۳) ضامن نیست زیرا مکره است.
  - ۴) ضامن است مگر این که خرابی ترمز اتومبیل غیرقابل پیش‌بینی باشد.
- ۳- اگر سبب و مباشر در فعلی زیانبار مشارکت کنند و ورود زیان به آن دو مستند باشد، کدام گزینه در مورد مسئولیت جبران خسارت صحیح است؟

- ۱) بر عهده مباشر است مگر سبب اقوی باشد.
- ۲) بر عهده سبب است مگر مباشر اقوی باشد.
- ۳) به نحو تساوی بر عهده سبب و مباشر است مگر تأثیر رفتار مرتکبان متفاوت باشد.
- ۴) متضامناً بر عهده سبب و مباشر است.

۴- سه نفر به ترتیب زمانی، اتومبیل غیر را غصب می‌کنند. ارزش اتومبیل در زمان غصب ۴۰ میلیون تومان است. غاصب دوم با انجام صافکاری و نقاشی، قیمت آن را به ۴۵ میلیون تومان می‌رساند. اگر مال در ید غاصب سوم تلف شود، غاصب اول و دوم از باب قیمت آن چه مبلغی باید به مالک بپردازند؟

- ۱) هر دو ۴۵ میلیون تومان ضامن‌اند.
- ۲) هیچ کدام در مقابل مالک ضامن نیستند.
- ۳) هر دو ۴۰ میلیون تومان ضامن‌اند.
- ۴) غاصب اول ۴۰ میلیون تومان و غاصب دوم ۴۵ میلیون تومان ضامن است.

۵- «الف» مالک کامیونی است و آن را به «ب» اجاره می‌دهد. «الف» برای کامیون بیمه شخص ثالث گرفته است. «ب» در حالی که اعتبار گواهی‌نامه‌اش منقضی شده، باعث خسارت مالی و بدنی شخص ثالث می‌شود. کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) بیمه مسئول جبران خسارت بدنی ثالث است اما مسئول جبران خسارت مالی نیست.
- ۲) بیمه مسئول جبران خسارت بدنی و مالی ثالث است و حق رجوع به مالک را دارد.
- ۳) بیمه مسئول جبران خسارت مالی ثالث است اما مسئول جبران خسارت بدنی نیست.
- ۴) بیمه مسئول جبران خسارت بدنی و مالی ثالث است و حق رجوع به راننده را دارد.

۶- کدام گزینه در مورد اجرت‌المثل ایام زناشویی که به زوجه پرداخت می‌شود صحیح نیست؟

۱) اگر زوجه تکالیف شرعی و قانونی خود را به درخواست زوج انجام دهد، مستحق اجرت‌المثل است زیرا عمل مؤمن محترم است.

۲) اگر زوجه بدون دستور شوهر، کاری را به میل خود انجام دهد، مستحق اجرت‌المثل نیست.

۳) اگر زوجه در منزل به خواهش زوج کاری انجام دهد که عرفاً اجرتی ندارد اما زوجه بنا به عادت، مهربانی انجام آن عمل باشد، مستحق اجرت‌المثل نیست.

۴) اگر زوجه در منزل کاری را به قصد تبرع انجام داده باشد، در هیچ حالتی مستحق اجرت‌المثل نیست.

۷- اگر وزارت ارشاد مجوز ساخت فیلمی را صادر کند و بر این اساس، تهیه‌کننده اقدام به ساخت فیلم کند و بعداً هیئت صدور مجوز نمایش فیلم در وزارت ارشاد، فیلم را خلاف نظم اخلاقی جامعه تشخیص دهد و به استناد اختیار قانونی خود، از صدور مجوز نمایش فیلم خودداری کند، طبق قانون مسئولیت مدنی، کدام گزینه در مورد جبران خسارت تهیه‌کننده صحیح است؟

۱) مقامات تصمیم‌گیرنده در وزارت ارشاد شخصاً مسئول جبران خسارت‌اند.

۲) وزارت ارشاد مسئول پرداخت هزینه‌های ساخت فیلم است.

۳) وزارت ارشاد مسئول پرداخت هزینه‌های ساخت فیلم و منافع ممکن‌الحصول آن است.

۴) جبران خسارت منتفی است.

۸- کودکی با پدر و مادر خود زندگی می‌کند و تقصیر در مواظبت از او باعث می‌شود که کودک خسارتی به دیگری وارد کند. چه شخص یا اشخاصی مسئول جبران این خسارت هستند؟

۱) پدر و مادر

۲) پدر و جد پدری

۳) پدر

۴) پدر و مادر و جد پدری

۹- اگر کسی کارگری را برباید و غیرقانونی حبس کند و خسارت بدنی مستوجب دیه به کارگر وارد کند، کدام گزینه در مورد جبران خسارت معنوی ناشی از جرم صحیح است؟

(۱) عامل زیان فقط در مورد جنایت مستوجب دیه، مسئول جبران خسارت معنوی است.

(۲) عامل زیان فقط در مورد آدم‌ربایی و حبس غیرقانونی، مسئول جبران خسارت معنوی است.

(۳) عامل زیان مسئول جبران خسارت معنوی ناشی از این جرایم نیست.

(۴) عامل زیان در مورد همه این جرایم مسئول جبران خسارت معنوی ناشی از جرم است.

۱۰- اگر کسی کارگر روزمزدی را که مهیای کار روزانه است اما شغل دائمی ندارد، به صورت غیرقانونی حبس کند و او را از فرصت کار محروم کند و خسارت بدنی مستوجب دیه که باعث از کارافتادگی کارگر می‌شود به او وارد کند، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) کارگر مستحق کل اجرت روزهای حبس غیرقانونی است و می‌تواند جدای از دیه، خسارت از کارافتادگی مطالبه کند.

(۲) کارگر به نسبت احتمال به دست آوردن کار، مستحق اجرت روزهای حبس غیرقانونی است و می‌تواند جدای از دیه، خسارت از کارافتادگی مطالبه کند.

(۳) کارگر از باب اجرت روزهای حبس غیرقانونی استحقاقی ندارد و نمی‌تواند جدای از دیه، خسارت از کارافتادگی مطالبه کند.

(۴) کارگر مستحق کل اجرت روزهای حبس غیرقانونی است و نمی‌تواند جدای از دیه، خسارت از کارافتادگی مطالبه کند.

۱۱- اگر قاضی بدون این که تقصیری مرتکب شده باشد و صرفاً بر اساس مستندات پرونده، شخصی را به حبس محکوم کند اما بعداً در اعاده دادرسی با مدارک جدید، بی‌گناهی آن شخص اثبات شود، کدام گزینه در مورد جبران خسارت شخص صحیح است؟

(۱) جبران خسارت منتفی است.

(۲) بیت‌المال مسئول جبران خسارت مادی و قاضی مسئول جبران خسارت معنوی است.

(۳) بیت‌المال مسئول جبران خسارت مادی و معنوی است.

(۴) قاضی مسئول جبران خسارت مادی و معنوی است.

احسان نصحی

سایت حقوق گستر

۱۲- اگر کسی اتومبیل بنزی را در آلمان غصب کند که قیمت آن در آلمان ۴۰۰ میلیون تومان است و با پرداخت ۴۰۰ میلیون تومان هزینه گمرکی، آن را به ایران بیاورد و ارزش اتومبیل در ایران ۱ میلیارد تومان باشد و اتومبیل در ایران تلف شود، غاصب بابت قیمت اتومبیل چه میزان مسئول است؟

(۱) یک میلیارد تومان زیرا در این فرض، قیمت محل تلف ملاک است..

(۲) ۴۰۰ میلیون تومان زیرا در این فرض، قیمت محل غصب ملاک است.

(۳) ۶۰۰ میلیون تومان زیرا در این فرض، قیمت محل تلف ملاک است اما غاصب می تواند هزینه گمرک را از مالک مطالبه کند..

(۴) ۴۰۰ میلیون تومان زیرا قیمت محل تلف ملاک است اما در این فرض، اضافه ارزش ناشی از عمل غاصب بوده است.

۱۳- کدام گزینه در مورد مسئولیت مدنی متصدی حرفه ای حمل و نقل در خصوص تلف مال التجاره در حقوق ایران صحیح است؟

(۱) متصدی حمل امین است و جز در صورت تعدی و تفریط، ضامن نخواهد بود.

(۲) متصدی حمل ضامن تلف مال التجاره است مگر اثبات کند تلف در اثر قوه قاهره بوده است.

(۳) متصدی حمل ضامن تلف مال التجاره است مگر اثبات کند تقصیری در تلف مال نداشته است.

(۴) متصدی حمل در هر حال ضامن تلف مال التجاره است..

۱۴- شخصی در صندوق عقب اتومبیل خود وسایلی حمل می کند که از اتومبیل بیرون زده و باعث خسارت مالی به شخص ثالث و نیز خسارت خود محموله می شود و اتومبیل بیمه شخص ثالث دارد. کدام گزینه در مورد مسئولیت بیمه گر به جبران خسارت صحیح است؟

(۱) مسئول جبران خسارت وارد به محموله و خسارت شخص ثالث است.

(۲) مسئول جبران خسارت وارد به محموله و خسارت شخص ثالث نیست.

(۳) مسئول جبران خسارت وارد به محموله است اما مسئول جبران خسارت وارد به شخص ثالث نیست.

(۴) مسئول جبران خسارت وارد به شخص ثالث است اما مسئول جبران خسارت وارد به محموله نیست.

۱۵- اگر چهار نفر مالی را به ترتیب زمانی غصب کنند و مالک ذمه غاصب سوم را بابت منافع زمان تصرف او ابرا کند، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) مالک بابت منافع زمان تصرف غاصب سوم، حق رجوع به هیچ یک از غاصبان ندارد.

(۲) مالک حق رجوع به هیچ یک از غاصبان نسبت به منافع مال ندارد.

(۳) مالک حق رجوع به غاصب چهارم نسبت به منافع مال ندارد..

(۴) مالک بابت منافع زمان تصرف غاصب سوم، حق رجوع به غاصب اول و دوم دارد.

۱۶- اگر مردی در خیابان در حال مزاحمت برای زنی باشد و زن تقاضای کمک کند و عابری برای نجات زن، با مزاحم درگیری فیزیکی پیدا کند و در این نزاع، عمل عابر منجر به خسارت مالی مزاحم و زن شود، کدام گزینه در مورد جبران خسارت صحیح است؟

(۱) عابر ضامن خسارت مزاحم و زن است.

(۲) عابر ضامن خسارت زن است اما ضامن خسارت مزاحم نیست.

(۳) عابر ضامن خسارت مزاحم و زن نیست.

(۴) عابر ضامن خسارت مزاحم است اما ضامن خسارت زن نیست.

۱۷- اگر پدری یک وسیله آتش‌زا و خطرناک را در اختیار کودک سه ساله خود بگذارد و کودک با آن وسیله، آتش به اموال شخص دیگری بزند، کدام گزینه در مورد جبران خسارت زیان‌دیده صحیح است؟

(۱) پدر مسئول جبران خسارت است و در هیچ شرایطی به اموال صغیر رجوع نمی‌شود.

(۲) پدر مسئول جبران خسارت است و اگر استطاعت جبران خسارت را نداشته باشد، خسارت از اموال صغیر پرداخت می‌شود.

(۳) پدر و کودک هر دو مسئول جبران خسارت هستند.

(۴) صغیر مسئول جبران خسارت است و در هیچ شرایطی به اموال پدر رجوع نمی‌شود.

۱۸- اگر کسی مالی به دیگری بدهد و بعداً مدعی ناروا بودن پرداخت شود، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) گیرنده باید استحقاق خود را اثبات کند وگرنه مال از او مسترد می‌شود.

(۲) پرداخت‌کننده باید ناروا بودن پرداخت را اثبات کند وگرنه مال از گیرنده مسترد نمی‌شود.

(۳) اگر پرداخت‌کننده ناروا بودن پرداخت را اثبات نکند و گیرنده نیز استحقاق خود را اثبات نکند، تکلیف قضیه با قرعه معین می‌شود.

(۴) اگر ناروا بودن پرداخت اثبات شود و گیرنده به عدم استحقاق خود جاهل باشد، مسئول جبران منافع غیرمستوفات نیست.

۱۹- اگر دو نفر معامله باطل و نامشروعی منعقد کنند و هر دو به بطلان معامله آگاه باشند و با این حال، عوضین را با رضایت به هم تسلیم کنند، کدام گزینه در مورد وضعیت شخصی که یکی از عوضین در ید او تلف شده صحیح است؟

(۱) ضامن بدل مال است و می‌تواند هزینه نگهداری از مال را از مالک بگیرد.

(۲) ضامن بدل مال نیست و می‌تواند هزینه نگهداری از مال را از مالک بگیرد.

(۳) ضامن بدل مال است و نمی‌تواند هزینه نگهداری از مال را از مالک مطالبه کند.

(۴) ضامن بدل مال نیست و نمی‌تواند هزینه نگهداری از مال را از مالک مطالبه کند.

سوالات تستی درس حقوق مدنی ۴

احسان نصوحی

سایت حقوق گستر

۲۰- کدام گزینه در مورد اداره فضولی مال غیر، صحیح است؟

- ۱) مدیر فضولی در صورتی می‌تواند نسبت به دریافت مخارج از مالک اقدام کند که وکیل قانونی یا قراردادی او باشد.
- ۲) مدیر فضولی نمی‌تواند در صورت مخالفت مالک در دارایی او دخالت کند ولو این که مخالفت مالک مستلزم امری نامشروع باشد.
- ۳) مدیر فضولی در صورتی می‌تواند مخارج عمل خود را از مالک مطالبه کند که به قصد یاری به او اقدام کرده باشد.
- ۴) مدیر فضولی نمی‌تواند بدون اذن نماینده قانونی محجور، در اموال محجور دخالت کند.

پاسخنامه

۱- گزینه ۳ صحیح است. طبق مستفاد از ماده ۳۳۳ ق.م. و مواد ۵۱۸ و ۵۱۹ ق.م.ا، مسئولیت مالک در خصوص زیان‌های ناشی از خرابی دیوار، مسئولیت محض و بدون تقصیر نیست بلکه مسئولیت مبتنی بر تقصیر است بنابراین مالک فقط وقتی مسئول جبران خسارت است که ورود خسارت ناشی از تقصیر او باشد. قانون مدنی مسئولیت مالک را مشروط به این میداند که خرابی دیوار در نتیجه عیبی حاصل شود که مالک مطلع بر آن بوده و یا از عدم مواظبت او تولید شده باشد و قانون مجازات اسلامی، شرط قابل پیش‌بینی بودن خسارت را نیز اضافه کرده است. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت، این است که تمکن اصلاح یا تخریب دیوار - که در ماده ۵۱۹ ق.م.ا مورد اشاره قرار گرفته است - ناظر به داشتن فرصت متعارف برای اصلاح یا تخریب دیوار است و ارتباطی با تمکن مالی جهت اصلاح دیوار ندارد. نکته دیگر نیز اینکه به‌طور کلی در حقوق ایران، مسئولیت ناشی از مالکیت اصولاً مسئولیتی مبتنی بر تقصیر است و این قاعده اختصاص به مالکیت دیوار ندارد.

۲- گزینه ۲ صحیح است. در مورد مسئولیت مدنی مضطر در حقوق ایران اختلاف وجود دارد. قانون سابق مجازات اسلامی صراحت داشت که مضطر از دیه و ضمان مالی معاف نیست ولی قانون جدید در این خصوص ساکت است. البته طبق نظر مشهور در فقه و طبق اصل لاضرر می‌توان گفت که در وضعیت جدید حقوق ایران نیز مضطر علی‌الاصول از مسئولیت مدنی معاف نیست و در این مسئله که شخص برای جلوگیری از ضرر ثالث، اضطراراً به غیر ضرر می‌رساند، طبق عموماًت مسئولیت مدنی، در مقابل زیان‌دیده ضامن است و تنها می‌تواند در صورت وجود شرایط اداره مال غیر، به کسی که از این اقدام سود برده رجوع کند.

۳- گزینه ۳ صحیح است. ماده ۵۲۶ ق.م.ا بر خلاف ماده ۳۳۲ ق.م.، در خصوص فرض اجتماع سبب و مباشر در وقوع خسارت، به نحوی که خسارت مستند به هر دو حامل باشد، مقرر می‌دارد که سبب و مباشر به‌طور مساوی ضامن هستند، مگر اینکه تأثیر رفتار مرتکبان متفاوت باشد که در این صورت، هر یک به میزان تأثیر رفتارشان مسئول هستند.

۴- گزینه ۴ صحیح است. طبق ماده ۳۱۱ ق.م.، غاصب به علت استیلائی نامشروع بر مال غیر، در صورت تلف مال ضامن بدل مال (مثل یا قیمت آن) است بنابراین در صورت ترتب ایادی غاصبان، هر یک از آنها ضامن قیمت مال در حالتی است که تحت استیلائی او بوده است یعنی در این مسئله غاصب اول ضامن ۴۰ میلیون تومان است زیرا در وضعیتی که مال ۴۰ میلیون تومان ارزش داشته، بر آن استیلا پیدا کرده است و غاصب دوم ضامن ۴۵ میلیون تومان است زیرا در دوران تصرف او، ارزش مال ۴۵ میلیون تومان بوده است. لازم به ذکر است که اگر غاصب در مال مغضوب تصرفی نکند که باعث اضافه قیمت آن شود، غاصب استحقاقی نسبت به اضافه ارزش ناشی از عمل خود ندارد و طبق ماده ۳۱۴ ق.م.، اضافه ارزش در دارایی مالک وارد می‌شود بنابراین در صورت تلف مال نیز غاصب باید اضافه ارزش ناشی از عمل خود را برای مالک جبران کند. (وقایع حقوقی، ش ۱۹۸)

سوالات تستی درس حقوق مدنی ۴

احسان نصحی

سایت حقوق گستر

- ۵- گزینه ۴ صحیح است. طبق ماده ۱۵ قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵، در صورتی که راننده فاقد گواهینامه باشد و در اثر حوادث رانندگی خسارتی به شخص ثالث برسد، بیمه‌گر بدون اخذ تضمین خسارت زیان‌دیده را جبران می‌کند و سپس می‌تواند به قائم‌مقامی زیان‌دیده به عامل زیان رجوع کند. لفظ خسارت در این ماده عام است و شامل خسارت بدنی و مالی می‌شود.
- ۶- گزینه ۱ صحیح است. طبق تبصره ماده ۳۳۶ ق.م.، زوجه در مورد انجام تکالیف شرعی و قانونی خود، حتی اگر به درخواست شوهر صورت گرفته باشد، مستحق اجرت‌المثل نیست. طبق ماده ۳۳۶ ق.م. و تبصره آن، شرط استحقاق اجرت‌المثل ناشی از استیفا این است که شخص عمل را به دستور شخص دیگر انجام داده باشد و انجام عمل بدون دستور زوج، باعث استحقاق زوجه برای دریافت اجرت‌المثل نمی‌شود. برخلاف ماده ۳۳۶ ق.م.، در تبصره این ماده مقرر شده که استحقاق زوجه به دریافت اجرت‌المثل، صرفاً ناظر به کارهایی است که عرفاً اجرت دارد و شامل کارهایی که زوجه عادتاً مهبای انجام آن است نمی‌شود و همچنین، طبق ماده ۳۳۶ ق.م. و تبصره آن، عامل در صورتی که قصد تبرع داشته باشد، مستحق اجرت نیست.
- ۷- گزینه ۴ صحیح است. طبق قسمت اخیر ماده ۱۱ ق.م. «در مورد اعمال حاکمیت دولت، هرگاه اقداماتی که بر حسب ضرورت برای تأمین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود، دولت مجبور به پرداخت خسارت نخواهد بود» و در این مسئله نیز از آنجا که قضیه نظم اخلاقی جامعه مطرح است، جبران خسارت منتفی است.
- ۸- گزینه ۱ صحیح است. طبق ماده ۷ ق.م.، مسئولیت ناشی از فعل صغیر و مجنون متوجه شخصی است که قانوناً یا برحسب قرارداد، تکلیف نگهداری و مواظبت صغیر و مجنون را برعهده دارد و می‌دانیم که طبق ماده ۱۱۶۸ ق.م.، حضانت طفل (یعنی نگهداری و مواظبت او) بر عهده پدر و مادر است بنابراین مسئولیت جبران خسارت نیز بر عهده پدر و مادر است و ارتباطی با جد پدری - که البته طبق ماده ۱۱۸۰ ق.م.، ولایت بر طفل دارد - پیدا نمی‌کند.
- ۹- گزینه ۲ صحیح است. طبق ماده ۱۴ ق.آ.د.ک.، مجرم موظف به جبران خسارت مادی و معنوی ناشی از جرم است منتها طبق تبصره ۲ این ماده، جنایات مستوجب دیه مشمول حکم جبران خسارت معنوی نیست.
- ۱۰- گزینه ۲ صحیح است. طبق ماده ۱۴ ق.آ.د.ک.، - که می‌توان از حکم آن به عنوان قاعده عام در نظام مسئولیت مدنی ایران استفاده کرد - منافع ممکن‌الحصول نیز جزء خسارت‌هایی است که باید توسط عامل زیان جبران شود منتها در تفسیر منافع ممکن‌الحصول گفته شده که ناظر به حالتی است که عرف به دست آمدن منتفعت را طبق سیر عادی امور مسلم بداند و تبصره ۲ این ماده نیز مقرر می‌دارد که منافع ممکن‌الحصول تنها ذکر کرده است و بنابراین باید گفت که در حقوق کنونی ایران، خسارت ناشی از کار افتادگی و هزینه درمان، جدای از دیه قابل مطالبه است. به مواردی اختصاص دارد که صدق اتلاف نماید یعنی باید منفعت مسلمی برای شخص ایجاد شده باشد و دیگری آن را از بین ببرد در حالی که در این مسئله، شخص شغل ثابت ندارد و احتمال دارد در برخی روزها موقعیت کاری پیدا کند و در برخی روزها موقعیت کاری نصیب او نشود. ممکن است گفته شود که در این حالت جبران خسارت منتفی است اما این راه حل ناعادلانه است و

سوالات تستی درس حقوق مدنی ۴

احسان نصحی

سایت حقوق گستر

مورد قبول حقوقدانان قرار نگرفته است. در حقوق ایران عقیده مشهور این است که از بین بردن فرصت نیز خود نوعی ضرر محسوب می‌شود و عامل چنین زیانی باید خسارت زیان دیده را با در نظر گرفتن درجه احتمال حصول منفعت جبران کند.

در مورد قسمت دوم سؤال نیز باید توجه داشت که در حقوق ایران نسبت به امکان مطالبه خسارت مزاد بر دیه اختلاف رویه وجود دارد اما نظر مشهور در بین حقوقدانان بنام ایران این است که خسارت از کار افتادگی و هزینه درمان مزاد بر دیه قابل مطالبه است. دیوان عالی کشور نیز در رأی اصراری شماره ۳۶/۷۴ مورخ ۷۵/۴/۵ همین دیدگاه را پذیرفته است و از مواد ۱، ۵ و ۶ ق.م.نیز همین حکم قابل استنباط است.

۱۱- گزینه ۳ صحیح است. نک اصل ۱۷۱ ق.ا و ماده ۱۳ ق.م.ا و نیز نک مواد ۲۵۵ تا ۲۶۱ ق.آ.د.ک.

۱۲- گزینه ۱ صحیح است. اگر قیمت مال مغضوب تالف در محل غصب و محل تلف متفاوت باشد، از لحاظ استدلال منطقی و عادلانه می‌توان گفت که باید قیمت مکان غصب ملاک تقویم باشد و مرحوم استاد کاتوزیان نیز همین دیدگاه را پذیرفته‌اند منتها برای جبران کامل خسارت، در فرضی که قیمت مال در محل تلف بیشتر است، قیمت محل تلف را ملاک می‌دانند. بنابراین در این فرض قیمت محل تلف ملاک است و همانطور که می‌دانیم، طبق مستفاد از ماده ۳۱۴ ق.م.، غاصب استحقاقی نسبت به اضافه ارزش ناشی از عمل خود ندارد.

۱۳- گزینه ۲ صحیح است. طبق ماده ۵۱۶ ق.م.، متصدی حمل امین دانسته شده و جز در صورت تعدی و تفریط ضامن تلف مال شناخته نمی‌شود اما ماده ۳۸۶ ق.ت. این قاعده را دگرگون کرده و طبق عرف تجاری، برای متصدی حرف‌های حمل، تعهد ضمنی به سالم رساندن کالا به مقصد قائل شده است. این تعهد از جنس تعهد به نتیجه است بنابراین در صورت عدم تحویل سالم کالا، متصدی حمل مسئول جبران خسارت است مگر این که اثبات کند که تلف مربوط به خود جنس مال‌التجاره یا تقصیر فرستنده یا گیرنده یا ناشی از حوادثی بوده که هیچ متصدی مواظبی نیز نمی‌توانسته از آن جلوگیری کند یا به عبارت دیگر متصدی حمل فقط در صورتی از مسئولیت جبران خسارت معاف می‌شود که اثبات کند تلف مال در اثر قوه قاهره بوده است. (وقایع حقوقی، ش ۱۰۶)

۱۴- گزینه ۴ صحیح است. طبق ماده ۱ قانون بیمه اجباری خسارات واردشده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵، حوادث ناشی از محمولات وسایل نقلیه تحت شمول مسئولیت بیمه‌گر است و طبق بند ۲ ماده ۷ این قانون، خسارت وارده به خود محمولات وسایل نقلیه از شمول مسئولیت بیمه‌گر خارج است.

۱۵- گزینه ۱ صحیح است. طبق مفهوم مخالف قسمت اول ماده ۳۲۲ ق.م.، وقتی مالک یکی از غاصبان را نسبت به منافع زمان خود او ابرا می‌کند، دیگران نیز نسبت به منافع زمان تصرف آن غاصب بری می‌شوند و طبق منطوق این ماده، ضمان آن‌ها نسبت به منافع غیر از دوران تصرف این غاصب باقی می‌ماند.

۱۶- گزینه ۳ صحیح است. طبق تبصره ۱ ماده ۱۵۶ ق.م.ا، دفاع از دیگری در حالی که شخص تقاضای کمک کند، مشمول عنوان دفاع مشروع محسوب می‌شود و طبق ماده ۱۵ ق.م.م، شخصی که در مقام دفاع مشروع باعث خسارت

سوالات تستی درس حقوق مدنی ۴

احسان نصحی

سایت حقوق گستر

متعددی می‌شود، مسئول جبران خسارت نیست بنابراین عابر مسئول جبران خسارت مزاحم نیست. در مورد خسارت وارد به زن نیز باید توجه داشت که طبق ماده ۵۱۰ ق.م.ا. که به قاعده احسان مشهور است، شخصی که به قصد احسان به دیگری، اقدامی می‌کند که باعث خسارت آن شخص می‌شود، مسئول جبران خسارت او نیست بنابراین مسئول جبران خسارت زن نیز نیست.

۱۷- گزینه ۱ صحیح است. ممکن است تصور شود طبق ماده ۷ ق.م.م، گزینه ۲ صحیح است اما این تصور نادرست است زیرا در این فرض، طبق قسمت اخیر ماده ۵۲۶ ق.م.ا، با اجتماع سبب و مباشر مواجهیم و از آنجا که مباشر صغیر غیرمميز است، مسئولیت صرفاً برعهده سبب است. در واقع باید توجه داشت که ماده ۷ ق.م.م، ناظر به حالتی است که اصل مسئولیت طبق عموماً مسئولیت مدنی (ماده ۱۲۱۶ ق.م.) بر عهده صغیر باشد در حالی که در این مسئله، اساساً اصل مسئولیت بر عهده پدر است.

۱۸- گزینه ۲ صحیح است. طبق ماده ۲۶۵ ق.م.م، فرض می‌شود که هر پرداخت مبتنی بر وجود دین است بنابراین اگر دهنده مال مدعی باشد که دادن مال ناروا بوده، این ادعا بدون دلیل پذیرفته نمی‌شود و دهنده مال باید اثبات کند که به علت اشتباه، اکراه، تدلیس یا به عنوانی دیگر ایفا ناروا بوده تا بتواند مال داده شده را مسترد دارد. (زیرنویس ۲ ماده ۳۰۱ ق.م.)

۱۹- گزینه ۳ صحیح است. طبق ماده ۳۰۳ ق.م.م، دریافت کننده‌های که مال غیر را من غیر حق دریافت کرده، ضامن عین و منافع آن است اعم از اینکه به عدم استحقاق خود عالم باشد یا جاهل و طبق ماده ۳۰۵ ق.م.م، دریافت کننده فقط در حالتی استحقاق دریافت هزینه‌های نگهداری از مال را دارد که به عدم استحقاق خود عالم نباشد و در این مسئله دریافت کننده عالم به عدم استحقاق است بنابراین استحقاق دریافت هزینه نگهداری از مال را ندارد.

۲۰- گزینه ۳ صحیح است. نک زیرنویس‌های ۱ و ۵ ماده ۳۰۶ ق.م.م. در مورد گزینه‌های ۱ و ۴ لازم به ذکر است که یکی از شرایط تحقق اداره فضولی این است که شخص نمایندگی قانونی یا قراردادی از مالک نداشته باشد و در مورد محجوران نیز نمایندگی‌ای که سرپرست قانونی محجور به دیگری می‌دهد، مانع از تحقق عنوان اداره مال غیر است. (وقایع حقوقی، ش ۲۴۸)